

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Prawa Karnego

DPK-II.0512.14.2025

Warszawa, 18 grudnia 2025 r.

[REDACTED]

Szanowna Pani,

w odpowiedzi na petycję z dnia 22 listopada 2025 r., dotyczącą postulatu możliwości wydania wyroku zaocznego w sytuacji nieprzekazania przez organ rentowy lub wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności odwołania z aktami sprawy do sądu w określonym terminie, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Odwołanie od decyzji organu rentowego lub orzeczenia wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności jest pismem procesowym wszczynającym postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Z tego punktu widzenia jest porównywalne z pozwem. Przed wniesieniem sprawy do sądu konieczne jest jednak wyczerpanie drogi postępowania administracyjnego przed organem rentowym, które kończy się wydaniem przez ten organ decyzji. Podobnie konieczne jest wyczerpanie drogi postępowania administracyjnego przed wojewódzkim zespołem ds. orzekania o niepełnosprawności zanim wniesie się do sądu odwołanie od jego orzeczenia.

Odwołanie od decyzji organu rentowego jest szczególnym pismem procesowym, które wszczyna postępowanie sądowe (przed sądem powszechnym), choć nie podlega rygorom przewidzianym dla pozwu w art. 187 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2024 r. poz. 1568, z późn. zm.), dalej „k.p.c.”.¹ Oznacza to, że w sytuacji, gdy organ rentowy, czy wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności nie prześle odwołania do sądu, sąd nie ma możliwości rejestracji

¹ Postanowienie SN z 26.9.2005 r., II UZ 52/05, OSNAPIUS 2006, Nr 15-16, poz. 254

danej sprawy, a tym samym podejmowania jakichkolwiek czynności procesowych i już z tego względu brak podstawy do przyjęcia przedstawionego w petycji rozwiązania.

Należy wskazać, że art. 477⁹ k.p.c. w sposób szczegółowy określa etapy postępowania związane z wniesieniem odwołania od decyzji (braku decyzji) organu rentowego. W § 1 - sposób wniesienia odwołania (do organu na piśmie lub do protokołu sporządzonego przez ten organ) oraz termin jego wniesienia, w § 2 i 2¹ - czynności organu rentowego po wniesieniu odwołania (przepisy te nie dotyczą postępowania sądowego, a w sytuacji wynikającej z § 2 zd. 2 w ogóle nie dochodzi do wszczęcia postępowania sądowego), w § 3, 3¹ i 3² - przypadki odrzucenia odwołania przez sąd (z powodu jego niedopuszczalności lub przekroczenia terminu wniesienia) oraz przesłanki nieuwzględnienia przez sąd przekroczenia terminu do wniesienia odwołania, a także swoistego przywrócenia terminu do wniesienia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika, w § 4 - szczególny przypadek wniesienia odwołania w razie bezczynności organu rentowego, czyli odwołania z powodu niewydania decyzji przez organ, w § 5 - odmienny od określonego w § 1 sposób wniesienia odwołania (ustnie do protokołu w sądzie) i w § 6 - dalszy tok postępowania z takim odwołaniem (w postaci protokołu).

Analogiczne zasady dotyczą kolejnych etapów postępowania w razie wniesienia odwołania od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności (§ 1, 2, 3, 4, 5 i 6). Do odwołania od orzeczeń wojewódzkiego zespołu nie mają jednak zastosowania § 2¹, 3¹, 3² i 3³.

Odwołania od decyzji organów rentowych lub orzeczeń wojewódzkich zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności lub decyzji wydanych przez ten zespół, wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia. Organ rentowy lub wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności niezwłocznie, nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia, w którym otrzymał odwołanie, przekazuje je wraz z aktami sprawy do sądu. Organ ten lub zespół, jeżeli uzna odwołanie w całości za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję lub orzeczenie, a tym samym w tej sytuacji odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu.

Z kolei zgodnie z treścią art. 477⁹ § 7 k.p.c., jeżeli organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, pomimo upływu terminu nie przekazał

odwołania wraz z aktami sprawy do sądu, ubezpieczony albo osoba odwołująca się od orzeczenia zespołu może wnieść ponaglenie. Do postępowania wszczętego na skutek ponaglenia stosuje się art. 37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2025 r. poz. 1691), dalej „k.p.a.”. Ponaglenie w rozumieniu k.p.a., to środek prawny służący walce z opieszałością organów administracji publicznej, wnoszony w przypadku beczynności (sprawa nie została załatwiona w terminie) lub przewlekłości postępowania (sprawa jest prowadzona dłużej, niż jest to niezbędne). Organ rozpatruje ponaglenie w terminie siedmiu dni od dnia jego otrzymania i wydaje postanowienie.

Natomiast, jeżeli organ rentowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności nie wydał decyzji lub orzeczenia w przedmiocie niepełnosprawności w terminie dwóch miesięcy od dnia zgłoszenia roszczenia w sposób przepisany, odwołanie można wnieść w każdym czasie po upływie tego terminu (art. 477⁹ § 4 k.p.c.).

Zatem z beczynnością organu rentowego mamy do czynienia wówczas, gdy organ nie wydał żadnej decyzji (ani pozytywnej, ani negatywnej) w terminie dwóch miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia roszczenia. Zgodnie bowiem z art. 83 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350) odwołanie do sądu przysługuje również w razie niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie lub inne roszczenie.

Natomiast wyrok zaoczny wydawany jest w zupełnie innych okolicznościach. Zgodnie z art. 339 § 1 k.p.c. sąd może wydać wyrok zaoczny na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany w wyznaczonym terminie nie złożył odpowiedzi na pozew. W takim przypadku, stosownie do treści art. 339 § 2 k.p.c., przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o faktach zawarte w pozwie lub pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed posiedzeniem, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. Ponadto, na podstawie art. 340 § 1 k.p.c. sąd wyda wyrok zaoczny, jeżeli mimo niezłożenia odpowiedzi na pozew skierowano sprawę do rozpoznania na rozprawie, a pozwany nie stawiał się na tę rozprawę, albo mimo stawienia się nie bierze w niej udziału. Wyrok zaoczny wydawany jest zatem w sytuacji bierności procesowej

pozwanego, która jest w postępowaniu czymś innym niż beczynność organu polegająca na nieprzekazaniu odwołania wraz z aktami sprawy.

Reasumując, obowiązujące przepisy prawa przewidują już procedury służące zapobieganiu przewlekłości organu administracyjnego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w sprawach o ustalenie niepełnosprawności. Dlatego też, wnioskowany przez Panią w petycji postulat dotyczący możliwości wydania wyroku zaocznego, w sytuacji, gdy organ rentowy (ZUS lub KRUS) albo wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności nie przekazał odwołania, jest niezasadny i niespójny z obowiązującymi przepisami procesowymi, które w sposób kompleksowy regulują tryb odwołania od decyzji w sprawach ubezpieczeń oraz w sprawach o ustalenie niepełnosprawności.

Z poważaniem

Jakub Kalbarczyk

Zastępca Dyrektora

Departament Prawa Karnego

/podpisano elektronicznie/